

Finančné riaditeľstvo SR

6/DZPaU/2025/MP

Metodický pokyn k uplatňovaniu nezdaniiteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Obsah:

Úvod

1. diel Vymedzenie nezdaniiteľných častí základu dane
2. diel Nezdaniiteľná časť základu dane na daňovníka
 - 2.1. Uplatnenie a preukazovanie nároku
3. diel Nezdaniiteľná časť základu dane na manželku (manžela)
 - 3.1. Záonné podmienky
 - 3.2. Uplatnenie a preukazovanie nároku
4. diel Nezdaniiteľná časť základu dane, ktorou sú príspevky na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt a doplnkové dôchodkové sporenie
 - 4.1. Uplatnenie a preukazovanie nároku
5. diel Špecifické ustanovenia
 - 5.1. Zvýšenie základu dane
 - 5.2. Uplatnenie nezdaniiteľných častí základu dane v prípade úmrtia daňovníka
 - 5.3. Uplatnenie nezdaniiteľných častí základu dane v prípade vykázania viacerých čiastkových základov dane

Úvod

Cieľom metodického pokynu je zabezpečiť jednotný postup pri uplatňovaní nezdaniiteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“).

1. diel Vymedzenie nezdaniiteľných častí základu dane

Z ustanovenia § 11 ods. 1 ZDP vyplýva, že nezdaniiteľné časti základu dane (ďalej len „NČZD“) sú sumy, o ktoré si daňovník, ktorý je fyzickou osobou, znižuje základ dane (čiastkový základ dane) zistený z príjmov podľa § 5 ZDP (príjmy zo závislej činnosti) alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP (príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti) alebo súčet čiastkových základov dane z týchto príjmov.

NČZD v súlade s § 11 ZDP sú:

- NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP),
- NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 ZDP],
- NČZD, ktorou sú príspevky na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt a doplnkové dôchodkové sporenie (§ 11 ods. 8 ZDP).

Prehľad súm potrebných na výpočet NČZD za zdaňovacie obdobie	2024	2025
platné životné minimum	268,88 €	273,99 €
NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 ZDP]		
21,0-násobok platného životného minima	5 646,48 €	5 753,79 €
92,8-násobok platného životného minima	24 952,06 €	25 426,27 €
44,2-násobok platného životného minima	11 884,50 €	12 110,36 €

NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 ZDP]		
19,2-násobok platného životného minima	5 162,50 €	5 260,61 €
176,8-násobok platného životného minima	47 537,98 €	48 441,43 €
63,4-násobok platného životného minima	17 046,99 €	17 370,97 €
NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP		
v preukázateľne zaplatenej výške, v úhrne najviac	180 €	180 €

V zmysle § 47 ZDP sa všetky prepočty podľa ZDP vykonávajú s presnosťou na dve desatinné miesta, pričom druhá číslica za desatinnou čiarkou sa upraví podľa číslic, ktoré nasledujú po nej, tak, že

- zaokrúhľovaná číslica, po ktorej nasleduje číslica menšia ako päť, zostáva bez zmeny,
- zaokrúhľovaná číslica, po ktorej nasleduje číslica päť alebo číslica väčšia ako päť, sa zväčšuje o jednu.

2. diel Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka

V súlade s § 11 ods. 2 ZDP, ak daňovník v príslušnom zdaňovacom období dosiahne základ dane, ktorý **sa rovná alebo je nižší ako 92,8-násobok** sumy životného minima platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia (ďalej len „platné životné minimum“), NČZD ročne na daňovníka je suma zodpovedajúca **21,0-násobku** sumy platného životného minima. Ak daňovník dosiahne základ dane, ktorý **je vyšší ako 92,8-násobok** platného životného minima, NČZD ročne na daňovníka je suma zodpovedajúca **rozdielu 44,2-násobku** platného životného minima a **jednej štvrtiny základu dane daňovníka**.

2.1 Uplatnenie a preukazovanie nároku

V zmysle § 11 ods. 6 ZDP, nárok na NČZD na daňovníka si môže uplatniť každý daňovník, **s výnimkou** daňovníka, ktorý je na začiatku zdaňovacieho obdobia poberateľom starobného dôchodku, vyrovnávacieho príplatku alebo predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia alebo dôchodku zo zahraničného povinného poistenia rovnakého druhu, alebo výsluhového dôchodku alebo obdobného dôchodku zo zahraničia (ďalej len „**dôchodok**“). Výnimkou je aj daňovník, ktorému bol dôchodok priznaný spätne k začiatku zdaňovacieho obdobia alebo k začiatku predchádzajúcich zdaňovacích období, ak suma tohto dôchodku **vrátane 13. dôchodku** je v úhrne vyššia ako suma NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP). Ak suma dôchodku **vrátane 13. dôchodku** v úhrne nepresahuje sumu, o ktorú sa znižuje základ dane podľa § 11 ods. 2 ZDP, zníži sa základ dane podľa § 11 ods. 2 ZDP len vo výške rozdielu medzi sumou NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP) a vyplatenou sumou dôchodku **vrátane 13. dôchodku**.

Poznámka:

S účinnosťou od 01.07.2024 sa na účely výpočtu NČZD na daňovníka k sume vyplateného dôchodku za príslušné zdaňovacie obdobie pripočíta aj **13. dôchodok** poberateľa dôchodku. Vyplácanie 13. dôchodku upravujú osobitné predpisy, ktorými sú § 78e zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 87/2024 Z. z. a § 77a až 77d zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 87/2024 Z. z. Na uplatnenie NČZD na daňovníka má vplyv len ten 13. dôchodok, ktorý sa vypláca v súvislosti s dôchodkom definovaným v § 11 ods. 6 ZDP.

Podľa § 32 ods. 11 ZDP, daňovník, ktorému bol spätne priznaný dôchodok (§ 11 ods. 6) k začiatku bezprostredne predchádzajúceho zdaňovacieho obdobia alebo k začiatku zdaňovacích období predchádzajúcich tomuto zdaňovaciemu obdobiu, podáva za tieto zdaňovacie obdobia dodatočné daňové priznanie, ak si za tieto zdaňovacie obdobia uplatňoval NČZD na daňovníka. Ak daňovník podá dodatočné daňové priznanie len z tohto dôvodu, neuplatní sa postup podľa osobitného predpisu [§ 155 a 156 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“)].

Príklad č. 1

Daňovník v roku 2022 splnil podmienky nároku na výplatu dôchodku, ale o výplatu tohto dôchodku požiadal až 04.07.2024. Daňovník si NČZD na daňovníka uplatňoval každoročne v plnej sume. Dňa 14.10.2024 bolo daňovníkovi doručené rozhodnutie, v ktorom mu bol spätne priznaný dôchodok k 03.01.2022. Úhrnná suma spätne priznaného dôchodku za zdaňovacie obdobie 2023 predstavovala sumu 5 642 €. Od ktorého mesiaca daňovník nemá nárok na NČZD na daňovníka?

Vzhľadom na to, že v roku 2024 je daňovníkovi priznaný dôchodok spätne k začiatku zdaňovacieho obdobia 2023, daňovník podá dodatočné daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie 2023 v súlade s § 32 ods. 11 ZDP. V tomto daňovom priznaní si podľa § 11 ods. 6 ZDP neuplatní NČZD na daňovníka, nakoľko suma dôchodku za zdaňovacie obdobie 2023 bola vyššia ako suma NČZD na daňovníka za toto zdaňovacie obdobie. Lehota na podanie dodatočného daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby je do konca mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude daňovníkovi doručené rozhodnutie o spätne priznanom dôchodku, t. j. do 30.11.2024. V rovnakej lehote bude dodatočne priznaná daň splatná.

V prípade uplatnenia NČZD na daňovníka za rok 2024 sa postupuje podľa § 11 ods. 6 ZDP, t. j. ak úhrnná suma dôchodku vrátane 13. dôchodku je vyššia ako suma NČZD na daňovníka, nárok na NČZD na daňovníka za rok 2024 nevznikne.

Za zdaňovacie obdobie roku 2022 daňovník mal nárok na celú NČZD na daňovníka, pretože mu dôchodok nebol priznaný spätne k 01.01.2022.

Ustanovenie § 11 ods. 6 ZDP sa **nevzťahuje** na daňovníka, ktorý splnil podmienky nároku na výplatu dôchodku a naďalej poberá napr. invalidný dôchodok.

K spätnému priznaniu starobného dôchodku na účely aplikácie § 11 ods. 6 ZDP **nedochádza**, ak bol daňovníkovi priznaný jednorazový doplatok k starobnému dôchodku za predchádzajúce zdaňovacie obdobia, resp. spätne zvýšený starobný dôchodok za predchádzajúce zdaňovacie obdobia.

Příklad č. 2

Sociálna poisťovňa oznámila daňovníkovi, že mu bude od 25.11.2024 vyplácaný starobný dôchodok preddavkovo v sume 368,50 € mesačne, a to do času, kedy bude vypočítaná skutočná výška starobného dôchodku. Daňovník, ktorému je starobný dôchodok priznaný preddavkovo, sa na účely uplatnenia NČZD na daňovníka považuje za poberateľa starobného dôchodku, preto preddavkovo vyplácaný starobný dôchodok je potrebné zohľadniť pri posudzovaní nároku na NČZD na daňovníka za rok 2025. K začiatku zdaňovacieho obdobia 2024 daňovník nebol poberateľom starobného dôchodku, preto uvedená skutočnosť nemá vplyv na uplatnenie NČZD na daňovníka za rok 2024.

Nárok na NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 písm. a) ZDP] možno uplatniť v priebehu zdaňovacieho obdobia u zamestnávateľa, ktorý je platiteľom dane (ďalej len „zamestnávateľ“) alebo po skončení zdaňovacieho obdobia v ročnom zúčtovaní preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti (ďalej len „ročné zúčtovanie“), alebo osobne prostredníctvom daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby (ďalej len „daňové priznanie“).

Ak zamestnanec uplatňuje NČZD na daňovníka u zamestnávateľa, zamestnávateľ na ňu prihladne, ak zamestnanec podá vyhlásenie na uplatnenie NČZD na daňovníka a daňového bonusu podľa § 36 ods. 6 ZDP (ďalej len „vyhlásenie“) na tlačíve, ktorého vzor na príslušné zdaňovacie obdobie určilo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky a uverejnilo ho na svojom webovom sídle. Zamestnanec toto vyhlásenie doručí zamestnávateľovi v listinnej podobe, ak sa so zamestnávateľom nedohodnú na jeho doručení elektronickými prostriedkami.

Pri elektronickej komunikácii zamestnávateľa so zamestnancom sa vyžaduje potvrdenie doručenia elektronickej správy, ktoré obsahuje informáciu o dátume a čase elektronickeho doručenia, vrátane označenia elektronickej poštovej schránky príjemcu dohodnutej medzi zamestnancom a zamestnávateľom (§ 39 ods. 16 ZDP). Zamestnávateľ môže určiť podrobnejšie podmienky elektronickej komunikácie so zamestnancom napr. formou interného predpisu.

Pokiaľ dôjde v priebehu zdaňovacieho obdobia k zmene podmienok rozhodujúcich na priznanie NČZD na daňovníka, zamestnanec je povinný oznámiť tieto skutočnosti zamestnávateľovi, u ktorého si NČZD na daňovníka uplatňuje, v listinnej podobe, napríklad zmenou vo vyhlásení, ak sa so zamestnávateľom nedohodnú na ich oznamovaní elektronickými prostriedkami, najneskôr posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom zmena nastala (§ 36 ods. 7 ZDP).

Ak dôjde v priebehu zdaňovacieho obdobia k zmene zamestnávateľa, u ktorého zamestnanec uplatňuje nárok na NČZD na daňovníka, zamestnanec je povinný túto skutočnosť potvrdiť podpisom vo vyhlásení u toho zamestnávateľa, u ktorého uplatňoval nárok na NČZD na daňovníka ku dňu, kedy táto skutočnosť nastala (§ 36 ods. 8 ZDP).

Ak sa zamestnancovi skončilo zamestnanie, na NČZD na daňovníka prihladne zamestnávateľ poslednýkrát za kalendárny mesiac, v ktorom sa zamestnancovi skončilo zamestnanie, ak vo vyhlásení zamestnanec neuvedie inak (§ 36 ods. 1 ZDP).

Zamestnávateľ v súlade s § 35 ods. 1 písm. b) ZDP základ dane na výpočet preddavku na daň za kalendárny mesiac zníži o sumu zodpovedajúcu 1/12 NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 písm. a) ZDP]. Pri mesačnom uplatňovaní NČZD na daňovníka nie je rozhodujúca výška dosiahnutého základu dane zamestnanca, nakoľko zamestnávateľ NČZD na daňovníka postupne znižuje v súlade s § 11 ods. 2 písm. b) ZDP až pri ročnom zúčtovaní [§ 35 ods. 1 písm. b) ZDP].

Nárok na NČZD na daňovníka má aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, bez ohľadu na výšku zdaniiteľných príjmov, ktoré mu plynuli zo zdrojov na území Slovenskej republiky, s výnimkou daňovníka uvedeného v § 11 ods. 6 ZDP.

Nárok na NČZD na daňovníka sa v zásade nepreukazuje. Výnimkou je len ten daňovník - zamestnanec, ktorý bol na začiatku zdaňovacieho obdobia poberateľom dôchodku a suma tohto dôchodku **vrátane 13. dôchodku** v úhrne nepresahuje sumu NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP), pričom uvedené vyplýva z § 37 ods. 1 písm. b) ZDP. V súlade s § 37 ods. 1 písm. b) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi posledným rozhodnutím o priznaní dôchodku alebo dokladom o ročnom úhrne vyplateného dôchodku. Uvedené doklady platia dovtedy, kým nedôjde k zmene údajov v nich uvedených (§ 37 ods. 3 ZDP).

Rozhodnutie o priznaní dôchodku alebo doklad o ročnom úhrne vyplateného dôchodku sa nepredkladá zamestnávateľovi podľa osobitného predpisu (§ 1 ods. 2 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákon č. 55/2017 Z. z. v znení neskorších predpisov). Takýmto zamestnávateľom je zamestnávateľ, ktorý v zmysle zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) v znení zákona č. 221/2019 Z. z. má poskytnutý prístup do informačného systému Sociálnej poisťovne.

Ak si daňovník uvedený v § 11 ods. 6 ZDP uplatňuje NČZD na daňovníka prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k nemu priložiť doklad o výške dôchodku, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. V daňovom priznaní uvádza úhrnnú sumu dôchodku, ktorú dosiahol za celé zdaňovacie obdobie len v prípade, ak si uplatňuje túto NČZD.

3. diel Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela)

V súlade s § 11 ods. 3 ZDP, ak daňovník v príslušnom zdaňovacom období dosiahne základ dane, ktorý **sa rovná alebo je nižší ako 176,8-násobok** platného životného minima a jeho manželka (manžel) žijúca s daňovníkom v domácnosti v tomto zdaňovacom období **nemá vlastný príjem**, NČZD na manželku (manžela) ročne je suma zodpovedajúca **19,2-násobku** platného životného minima. Ak manželka (manžel) daňovníka **má vlastný príjem nepresahujúci sumu zodpovedajúcu 19,2-násobku** platného životného minima, NČZD na manželku (manžela) je **rozdiel medzi sumou zodpovedajúcou 19,2-násobku** platného životného minima a **vlastným príjmom** manželky (manžela). Pokiaľ vlastný príjem manželky (manžela) presahuje túto sumu, NČZD na manželku (manžela) sa rovná nule.

Ak daňovník dosiahne základ dane **vyšší ako 176,8-násobok** platného životného minima, NČZD na manželku (manžela) ročne je suma zodpovedajúca **rozdielu 63,4-násobku** platného životného minima a **jednej štvrtiny základu dane tohto daňovníka**. Ak manželka (manžel) **mala vlastný príjem**, potom takto vypočítaná suma sa zníži o vlastný príjem manželky (manžela).

Ak si daňovník v zdaňovacom období môže uplatniť NČZD na manželku (manžela) len jeden alebo niekoľko kalendárnych mesiacov, potom si základ dane zníži len o NČZD na manželku (manžela) zodpovedajúcu 1/12 tejto NČZD za každý kalendárny mesiac, **na začiatku ktorého boli splnené podmienky** na uplatnenie tejto NČZD, pričom sa posudzujú celoročné príjmy manželky (manžela) bez ohľadu na to, v ktorých mesiacoch boli splnené podmienky na uplatnenie tejto NČZD (§ 11 ods. 5 ZDP).

3.1 Záonné podmienky

Za **manželku (manžela)** daňovníka sa v súlade s § 11 ods. 4 písm. a) ZDP na účely uplatnenia tejto NČZD považuje manželka (manžel), ktorá žije s daňovníkom v domácnosti a v príslušnom zdaňovacom období splní aspoň jednu z nasledovných podmienok:

- manželka (manžel) sa starala o vyživované maloleté dieťa podľa § 3 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodičovskom príspevku“), v súlade s ktorým ide o dieťa do troch rokov veku, do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav (posudok o dlhodobu nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa vydáva úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe písomnej žiadosti oprávnenej osoby), do šiestich rokov veku, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov [§ 2 písm. b) zákona o rodičovskom príspevku], najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej oprávnenej osobe alebo do šiestich rokov veku, najdlhšie do začiatku školského roka, v ktorom dieťa začne plniť povinné predprimárne vzdelávanie [§ 28a zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“)],

Príklad č. 3

Daňovník sa 15.12.2023 oženil. Jeho manželka 12.01.2024 porodila dieťa a od tohto dňa sa o toto dieťa začala starať. Daňovníkovi vznikol nárok na NČZD na manželku od mesiaca február 2024. Dňa 14.07.2024 sa manželka zamestnala, o dieťa sa aj naďalej stará, pričom počas pracovnej doby riadnu starostlivosť o dieťa zabezpečuje daňovníkovou matkou. Môže si daňovník uplatniť NČZD na manželku aj po júli 2024?

V súlade s § 3 ods. 4 zákona o rodičovskom príspevku podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú nielen vtedy, ak manželka zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne, ale aj vtedy, ak riadnu starostlivosť o dieťa zabezpečuje právnickou osobou alebo inou plnoletou fyzickou osobou, t. j. aj matkou daňovníka. Vzhľadom na uvedené, ak budú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže uplatniť NČZD na manželku aj po 14.07.2024.

- manželka (manžel) poberala peňažný príspevok na opatrovanie, ktorý je vyplácaný v súlade s § 40 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“),

Príklad č. 4

Manželka daňovníka od 01.12.2024 začala opatrovať fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, za čo jej úrad práce, sociálnych vecí a rodiny rozhodnutím priznal nárok na peňažný príspevok na opatrovanie. Peňažný príspevok na opatrovanie za mesiac december 2024 bude vyplatený dňa 20.01.2025. Môže si daňovník uplatniť NČZD na manželku od decembra 2024?

Nárok na peňažný príspevok na opatrovanie a nárok na jeho výplatu vzniká právoplatným rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho priznaní. Peňažný príspevok na opatrovanie sa vždy vypláca mesačne pozadu. V súlade s § 11 ods. 5 ZDP si môže daňovník uplatniť NČZD na manželku za každý kalendárny mesiac, na začiatku ktorého boli splnené podmienky na uplatnenie tejto NČZD. Ak daňovník preukáže rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, že peňažný príspevok na opatrovanie bol manželke priznaný za mesiac december 2024, a tento jej bol aj vyplatený (bez ohľadu na to, v ktorom mesiaci) a ak sú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže na manželku uplatniť NČZD od decembra 2024.

- manželka (manžel) bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie v súlade s ustanovením § 33 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“),

Príklad č. 5

Manželka daňovníka je od 15.12.2024 do 06.03.2025 dobrovoľne nezamestnaná. Dňa 07.03.2025 manželka požiada úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Za ktoré mesiace roka 2025 si daňovník bude môcť uplatniť NČZD na manželku?

Kedže na začiatku mesiacov január až marec 2025 nie je splnená ani jedna z podmienok ustanovených v § 11 ods. 4 písm. a) ZDP, daňovníkovi za tieto mesiace nevznikne nárok na NČZD na manželku. Až na začiatku mesiaca apríl 2025 splní jednu z ustanovených podmienok, t. j. je zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie, a preto až od apríla 2025 si daňovník môže na manželku uplatniť NČZD, pričom musia byť splnené aj ďalšie ustanovené podmienky.

Příklad č. 6

Manžel zamestnankyne bol celý rok 2024 zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vzhľadom k tomu, že boli splnené všetky ustanovené podmienky na uplatnenie NČZD na manžela, zamestnankyňa si u zamestnávateľa v ročnom zúčtovaní uplatnila túto NČZD v plnej sume. V marci 2025 budú zistené nové skutočnosti, na základe ktorých bude manžel späťne k 01.07.2024 vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Má manželka kvôli spätnému vyradeniu manžela z evidencie uchádzačov o zamestnanie povinnosť podať daňové priznanie za rok 2024 a upraviť v ňom výšku NČZD na manžela?

Vzhľadom k tomu, že v marci 2025 nastane nová skutočnosť, na základe ktorej manželke nevzniká nárok na NČZD na manžela za celé zdaňovacie obdobie 2024, je povinná uplatniť postup podľa § 32 ods. 9 ZDP a § 16 ods. 2 daňového poriadku. Znamená to, že manželka podá daňové priznanie za rok 2024, ktoré sa podľa § 32 ods. 9 ZDP považuje za opravné alebo dodatočné daňové priznanie a v tomto daňovom priznaní si upravi výšku NČZD na manžela.

Dávky a príspevky poskytované slovenským občanom zo sociálneho systému iného členského štátu je potrebné z hľadiska dane z príjmov posudzovať rovnako, ako sa posudzujú obdobné dávky poskytované na území Slovenskej republiky podľa slovenských právnych noriem. Vyplýva to z realizácie koordinačných predpisov v oblasti systémov sociálneho zabezpečenia, t. j. aby všetky osoby pohybujúce sa voľne v rámci spoločenstva a osoby, ktoré sú od nich závislé (rodinní príslušníci) a ich pozostalí, mali v tejto oblasti zachované rovnaké práva a výhody (napr. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia). Napr., ak manželka, ktorá je občanom Slovenskej republiky, bude v Maďarsku zaradená do evidencie, ktorá zodpovedá systému evidencie uchádzačov o zamestnanie v Slovenskej republike, podmienka zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie bude splnená. Táto podmienka nie je splnená, ak manželka bola v súlade s ustanoveniami zákona o službách zamestnanosti zaradená do iných evidencií, napr. do evidencie záujemcov o zamestnanie.

- manželka (manžel) sa považuje za občana so zdravotným postihnutím podľa § 9 zákona o službách zamestnanosti. Občan so zdravotným postihnutím na účely zákona o službách zamestnanosti je občan uznaný za invalidného, t. j. občan, ktorý pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou,
- manželka (manžel) sa považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 2 ods. 3 zákona o peňažných príspevkoch, v súlade s ktorým ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %.

Příklad č. 7

Manželka daňovníka v mesiacoch január až júl 2024 poberala invalidný dôchodok. Od augusta 2024 jej nárok na invalidný dôchodok zanikol z dôvodu, že 15.03.2024 posudkový lekár posúdil jej zdravotný stav tak, že jej pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je menej ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Za ktoré mesiace roka 2024 si daňovník môže uplatniť NČZD na manželku?

Poberanie invalidného dôchodku nemá vplyv na uplatnenie NČZD na manželku. Vzhľadom na uvedené, ak sú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže na manželku uplatniť NČZD za mesiace január až marec 2024, t. j. v mesiacoch, v ktorých sa manželka považovala za občana so zdravotným postihnutím.

Vlastným príjmom manželky (manžela) sa v súlade s § 11 ods. 4 písm. b) ZDP rozumie príjem manželky (manžela) znížený o zaplatené poistné a príspevky, ktoré manželka (manžel) v príslušnom zdaňovacom období bola povinná z tohto príjmu zaplatiť.

Legislatívna skratka „poistné a príspevky“ je zavedená v § 5 ods. 7 písm. e) ZDP. V súlade s citovaným ustanovením sa poistným a príspevkami rozumie poistné na verejné zdravotné poistenie (napr. zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), poistné na sociálne poistenie (zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov), poistné na sociálne zabezpečenie (zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie [zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z. z.“)] alebo poistné a príspevky na zahraničné poistenie rovnakého druhu.

Príklad č. 8

Manželka daňovníka bola celý rok 2024 zaradená v evidencii uchádzačov o zamestnanie. V tomto zdaňovacom období predala garáž, ktorá bola v jej výlučnom vlastníctve za 2 000 €, pričom poistné z tohto príjmu v zdaňovacom období 2024 neplatila. V roku 2025 zdravotná poisťovňa za zákonom stanovených podmienok vykoná manželke daňovníka ročné zúčtovanie poistného na verejné zdravotné poistenie za rok 2024 a výsledkom ročného zúčtovania poistného bude nedoplatok v sume 68 € viažuci sa k príjmom z predaja garáže (príjem podľa § 8 ZDP). Manželka tento nedoplatok zaplatí dňa 30.06.2025, t. j. po dni uplatnenia NČZD na manželku jej manželom. Môže sa pri výpočte vlastného príjmu za rok 2024 príjem manželky znížiť o poistné, ktoré zaplatí manželka až v zdaňovacom období roka 2025?

V súlade s § 11 ods. 4 písm. b) ZDP manželka daňovníka od príjmu dosiahnutého v zdaňovacom období 2024 môže odpočítať len to poistné, ktoré z tohto príjmu bola povinná zaplatiť a do dňa uplatnenia NČZD na manželku aj zaplatila. Vzhľadom k tomu, že poistné z tohto príjmu manželka zaplatí až po tom, ako si na ňu manžel NČZD uplatnil, o toto poistné sa môže znížiť príjem manželky na účely výpočtu NČZD na manželku len prostredníctvom dodatočného daňového priznania za rok 2024. Keďže poistné zaplatené 30.06.2025 sa viaže k príjmom za rok 2024, nie je možné odpočítať ho pri výpočte NČZD na manželku za rok 2025 od príjmov za rok 2025.

Do vlastného príjmu manželky (manžela) sa **zahŕňajú** všetky príjmy (tzv. hrubé príjmy), ktoré manželka (manžel) dosiahla v príslušnom zdaňovacom období, t. j. aj príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo príjmy oslobodené od dane. **Výnimku** predstavujú len príjmy, ktorými sú:

- zamestnanecká prémie podľa § 32a ZDP,
- daňový bonus podľa § 33 ZDP,
- zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- štipendium poskytované študentovi, ktorý sa sústavne pripravuje na budúce povolanie [zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“)],
- štátne sociálne dávky, ktorými sú:
 - príspevok pri narodení dieťaťa alebo príspevok na viac súčasne narodených detí (zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
 - rodičovský príspevok (zákon o rodičovskom príspevku),
 - príspevok na pohreb (zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov),
 - prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa (zákon č. 600/2003 Z. z.),
 - príplatok k dôchodku (zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov),
 - príspevok športovému reprezentantovi (zákon č. 112/2015 Z. z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov),
 - kompenzačný príspevok baníkom (zákon č. 385/2019 Z. z. o kompenzačnom príspevku baníkom a o zmene a doplnení niektorých zákonov),
 - 13. dôchodok (zákon č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **účinný do 30.06.2024**),
 - príspevok na zvýšenú splátku úveru na bývanie (zákon č. 526/2023 Z. z. o pomoci pri splácaní úveru na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **účinný od 01.01.2024**).

Príklad č. 9

Daňovník od roku 2020 žil v domácnosti s manželkou Annou, ktorá sa podľa rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím. Okrem invalidného dôchodku, ktorý celý rok

poberala v úhrne 2000 €, nemala Anna v roku 2024 žiadny iný príjem. Dňa 20.02.2024 sa daňovník od manželky odsťahoval a začal žiť v domácnosti s novou partnerkou Elenou. S manželkou Annou ich súd rozviedol dňa 21.03.2024.

Dňa 06.07.2024 uzavrel daňovník sobáš s novou partnerkou Elenou, ktorej sa 30.07.2024 narodilo dieťa, o ktoré sa od tohto dňa začala starať. V roku 2024 manželka Elena poberala len materské dávky, v úhrne za rok 2024 v sume 500 €. V ktorých mesiacoch sú splnené podmienky na uplatnenie NČZD na manželku a ktoré príjmy sa zahrnú do vlastného príjmu?

Podmienky na uplatnenie NČZD na manželku Annu (domácnosť, manželka bola občanom s ťažkým zdravotným postihnutím) boli súčasne splnené len v mesiacoch január a február 2024.

Podmienky na uplatnenie NČZD na manželku Elenu (domácnosť, starostlivosť o maloleté dieťa) boli súčasne splnené až od augusta 2024 (dieťa sa narodilo 30.07.2024, t. j. august 2024 je prvým kalendárnym mesiacom, na začiatku ktorého je splnená podmienka starostlivosti o maloleté dieťa).

Vlastný príjem na účely uplatnenia NČZD na manželku sa určí ako súčet ročného príjmu Anny (2000 €) a ročného príjmu Eleny (500 €), t. j. 2500 €, pričom daňovník si základ dane za rok 2024 môže znížiť o NČZD na manželku zodpovedajúcu 7/12 NČZD na manželku.

Vzhľadom na to, že spôsob zahrnutia príjmov plynúcich z bezpodielového spoluvlastníctva manželky (manžela) do vlastného príjmu manželky (manžela) na účely uplatnenia NČZD na manželku (manžela) ZDP špecificky neupravuje (na rozdiel od zahrňovania takýchto príjmov do základu dane podľa § 4 ods. 8 ZDP), uvedené príjmy sa do vlastného príjmu manželky (manžela) zahrnú buď v sume zodpovedajúcej 1/2 dosiahnutých príjmov, alebo v sume vyplývajúcej z dohody manželov podľa § 4 ods. 8 ZDP.

Príklad č. 10

V roku 2024 manželom plynul príjem z prenájmu nehnuteľnosti podľa § 6 ods. 3 ZDP vo výške 10 000 €. Nehnuteľnosť bola v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Manželia sa dohodli, že do základu dane si príjmy z prenájmu v súlade s § 4 ods. 8 ZDP zahrnú tak, že na manžela z celkových príjmov z prenájmu pripadne suma 9 500 €, z čoho 500 € je oslobodených od dane, t. j. do základu dane si manžel zahrnie 9 000 €. Na manželku pripadne 500 €, čo je suma oslobodená od dane, ktorá sa do základu dane nezahrňa. Aká suma z celkových príjmov sa má zahrnúť do vlastného príjmu manželky na účely uplatnenia NČZD na manželku?

Predmetné príjmy sa do vlastného príjmu manželky zahrnú v sume vyplývajúcej z dohody manželov, čo je 500 €.

Pojem „domácnosť“ je ustanovený v § 115 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, podľa ktorého domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhradzujú náklady na svoje potreby. Adresa trvalého pobytu manžela a manželky pri uplatnení NČZD na manželku (manžela) nemá vplyv na uplatnenie tejto NČZD.

Príklad č. 11

Daňovník si za rok 2024 uplatnil NČZD na manželku, ktorá sa považuje za občana so zdravotným postihnutím. Do marca roku 2024 manželia bývali spoločne v mieste trvalého pobytu. V apríli 2024 manžel zveril manželku do domova sociálnych služieb, t. j. aktuálna adresa trvalého pobytu manželky je adresa domova sociálnych služieb. Vznikne manželovi nárok na uplatnenie NČZD na manželku za celé zdaňovacie obdobie 2024?

Adresa trvalého pobytu manžela a manželky pri uplatnení NČZD na manželku nie je podstatná, a preto ak manžel preukáže, že s manželkou naďalej žijú v spoločnej domácnosti, t. j. spoločne uhradzujú náklady na svoje potreby, manželovi vznikne nárok na NČZD na manželku aj za obdobie, počas ktorého je jeho manželka umiestnená v domove sociálnych služieb.

3.2 Uplatnenie a preukazovanie nároku

Nárok na NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 a 4 ZDP] si môže daňovník uplatniť len po uplynutí zdaňovacieho obdobia, a to buď u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, alebo sám podaním daňového priznania. NČZD na manželku (manžela) sa v závislosti od výšky vykázaného základu dane (čiastkového základu dane) postupne znižuje, pričom jej nárok vzniká len v tom mesiaci, **na začiatku ktorého boli splnené podmienky** na uplatnenie tejto NČZD.

NČZD na manželku (manžela) za podmienok ustanovených v § 11 ods. 3 a 4 ZDP si môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak úhrn jeho zdanielných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky

(§ 16 ZDP) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí (§ 11 ods. 7 ZDP).

V súlade s § 37 ods. 1 písm. a) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi:

- predložením dokladov preukazujúcich oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD podľa § 11 ods. 3 ZDP vystaveného oprávneným subjektom, t. j. v každom prípade zamestnanec musí predložiť okrem sobášneho listu, resp. iného dokladu preukazujúceho uzavretie manželstva aj ďalší doklad, ktorým preukazuje splnenie ustanovených podmienok v § 11 ods. 4 písm. a) ZDP, napr. rodný list dieťaťa, posudok o dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa, rozhodnutie o poberaní peňažného príspevku na opatrovanie, potvrdenie z úradu práce o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie, posudok o tom, že ide o občana so zdravotným postihnutím alebo občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- čestným vyhlásením o výške vlastného príjmu manželky (manžela), ktoré je súčasťou žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania (§ 38 ZDP).

V súlade s § 37 ods. 3 ZDP, uvedené doklady platia dovtedy, kým nedôjde k zmene údajov v nich uvedených, resp. za predpokladu, že sa nezmenili skutočnosti rozhodujúce na priznanie NČZD na manželku (manžela).

Príklad č. 12

Manželka zamestnanca sa stará o dieťa do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav. Aké doklady má predložiť zamestnanec zamestnávateľovi na preukázanie nároku na NČZD na manželku?

Zamestnanec predloží zamestnávateľovi tri doklady, ktorými preukazuje nárok na NČZD na manželku, t. j. sobášny list, rodný list dieťaťa a posudok o dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa. Vlastný príjem manželky zamestnanec zamestnávateľovi nepreukazuje, ale v žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania uvedie (vyhlási) výšku jej vlastného príjmu.

Príklad č. 13

Zamestnanec s manželkou vyživujú v spoločnej domácnosti jedno dieťa, ktoré 15.07.2024 dovŕšilo päť rokov veku. Dieťa je od 01.09.2024 povinné plniť predprimárne vzdelávanie. Môže si zamestnanec uplatniť NČZD na manželku za celý rok 2024, ak splnil všetky zákonné podmienky?

Podmienka starostlivosti o vyživované maloleté dieťa podľa § 3 ods. 2 zákona o rodičovskom prídavku bola splnená len za mesiace január až august 2024, a preto nárok na NČZD na manželku za rok 2024 môže zamestnanec uplatniť len za tieto mesiace. Nárok na NČZD na manželku za mesiace september až december 2024 zamestnancovi nevzniká.

Zamestnanec na preukázanie nároku na túto NČZD predloží zamestnávateľovi dva doklady, a to sobášny list a rodný list dieťaťa. Plnenie povinnosti predprimárne sa vzdelávať zamestnanec nepreukazuje špecifickým dokladom. Zamestnávateľ podmienku veku dieťaťa overí z údajov uvedeného v rodnom liste dieťaťa.

V prípade, že zamestnanec v minulosti preukázal zamestnávateľovi splnenie podmienok na uplatnenie NČZD na manželku (manžela) predložením príslušných dokladov a nedošlo v nich k zmene údajov rozhodujúcich na priznanie tejto NČZD, nie je povinný tieto doklady opätovne predložiť.

Daňovník, ktorý si túto NČZD uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklad, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal, pričom správca dane je oprávnený daňovníka vyzvať, aby nárok na uplatnenie NČZD na manželku (manžela) preukázal. Daňovník v príslušnom daňovom priznaní uvedie okrem iných údajov potrebných na uplatnenie tejto NČZD aj úhrnnú sumu vlastného príjmu manželky (manžela).

4. diel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú príspevky na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt a doplnkové dôchodkové sporenie

NČZD podľa ustanovenia § 11 ods. 8 ZDP sú aj príspevky na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt podľa osobitného predpisu (zákon č. 129/2022 Z. z. o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte a o zmene a doplnení niektorých zákonov), príspevky na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt v zahraničí rovnakého alebo porovnateľného druhu, príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu [zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DDS“)) a príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie v zahraničí rovnakého alebo porovnateľného druhu.

V súlade s § 11 ods. 9 ZDP je možné príspevky daňovníka na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (ďalej len „CODP“) a príspevky daňovníka na doplnkové dôchodkové sporenie (ďalej len „DDS“) podľa § 11 ods. 8 ZDP odpočítat od základu dane v sume, v akej boli v zdaňovacom období preukázateľne zaplatené, v úhrne najviac do výšky 180 € za rok. Pri výpočte úhrnu príspevkov sporiteľa na CODP a príspevkov účastníka na DDS, platených zamestnávateľom a zamestnancom, ktorí sú účastníkmi tohto sporenia, sa použije postup podľa § 4 ods. 3 ZDP.

Podľa § 11 ods. 10 ZDP na uplatnenie tejto NČZD musia byť súčasne splnené nasledovné podmienky:

- príspevky podľa § 11 ods. 8 ZDP zaplatil daňovník na základe účastníckej zmluvy uzatvorenej po 31.12.2013 alebo na základe zmeny účastníckej zmluvy, ktorej súčasťou je zrušenie dávkového plánu, alebo na základe zmluvy o CODP podľa osobitného predpisu [čl. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1238 z 20. júna 2019 o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte (PEPP) (Ú. v. EÚ L 198, 25. 7. 2019) v platnom znení],
- daňovník nemá uzatvorenú inú účastnícku zmluvu podľa zákona o DDS, ktorá nespĺňa podmienky uvedené v § 11 ods. 10 písm. a) ZDP.

Predmetnú NČZD si za podmienok ustanovených v § 11 ods. 8 ZDP môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak úhrn jeho zdaniteľných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky (§ 16 ZDP) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí (§ 11 ods. 7 ZDP).

Příklad č. 14

Daňovník si od roku 2012 platil príspevky na DDS na základe účastníckej zmluvy, ktorej súčasťou bol dávkový plán. Dňa 16.11.2024 požiada o zrušenie tejto účastníckej zmluvy a vyplatenie príspevkov, pričom v súlade so zákonom o DDS sa daňovníkovi vo februári 2025 vyplatí jednorazové vyrovnanie. Daňovník v novembri 2024 uzatvoril novú účastnícku zmluvu, na základe ktorej si platil príspevky na DDS vo výške 100 eur za mesiac. Môže si daňovník uplatniť NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP na príspevky preukázateľne zaplatené za mesiace november a december 2024?

V súlade s § 57 ods. 5 zákona o DDS účastnícka zmluva zaniká vyplatením jednorazového vyrovnania. Znamená to, že účastnícka zmluva daňovníka, ktorej súčasťou bol dávkový plán, zanikne až vo februári 2025, a preto daňovník nespĺnil podmienku podľa § 11 ods. 10 ZDP.

4.1 Uplatnenie a preukazovanie nároku

Nárok na NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP si môže daňovník uplatniť len po uplynutí zdaňovacieho obdobia, a to buď u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, alebo osobne prostredníctvom podaného daňového priznania.

Pri výpočte úhrnu príspevkov na CODP a DDS platených zamestnávateľom za zamestnanca, ktorý je účastníkom tohto sporenia, sa použije postup podľa § 4 ods. 3 ZDP, t. j. príspevky na CODP a DDS uhradené zamestnávateľom za zamestnanca do 31.01. po skončení zdaňovacieho obdobia sú súčasťou úhrnu príspevkov na CODP a DDS za toto zdaňovacie obdobie. Zamestnanci, ktorí si príspevky na CODP a DDS platia sami, postup podľa § 4 ods. 3 ZDP neuplatnia.

V súlade s § 37 ods. 1 písm. c) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi, predložením dokladu preukazujúceho oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP vystaveného oprávneným subjektom. Takýmto dokladom je napr. výpis z osobného účtu sporiteľa vystavený doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou alebo poskytovateľom CODP.

Ak za zamestnanca príspevkov na CODP a DDS odvádza zamestnávateľ a zamestnanec v žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania vyhlási, že spĺňa podmienky ustanovené v § 11 ods. 10 ZDP, potom zamestnanec nemá povinnosť zamestnávateľovi každoročne preukazovať nárok na túto NČZD.

Daňovník, ktorý si NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklad, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. Správca dane je oprávnený daňovníka vyzvať, aby nárok na uplatnenú NČZD preukázal.

Príklad č. 15

Daňovník v januári 2010 uzatvoril účastnícku zmluvu s doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou, ktorej súčasťou je dávkový plán. V marci 2025 uzatvorí zmluvu s poskytovateľom CODP. Daňovník si v priebehu roka 2025 platil príspevky na DDS v sume 10 € mesačne a príspevky na CODP v sume 10 € mesačne. Úhrnná suma príspevkov zaplatených na základe účastníckej zmluvy s doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou a poskytovateľom CODP za rok 2025 bude v sume 220 €. V akej výške si môže daňovník uplatniť NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP?

Daňovník v tomto prípade nesplnil jednu z podmienok uvedených v § 11 ods. 10 ZDP, nakoľko má uzatvorenú zmluvu s doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou, ktorej súčasťou je dávkový plán.

Pokiaľ by daňovník mal uzatvorenú zmluvu s doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou, ktorá by spĺňala podmienky podľa § 11 ods. 10 ZDP, a zároveň by si platil príspevky na základe zmluvy o CODP, mohol by si uplatniť NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP vo výške preukázateľne zaplatených príspevkov v príslušnom zdaňovacom období, maximálne v sume 180 € za rok.

5. diel Špecifické ustanovenia

5.1 Zvýšenie základu dane

Zvýšenie základu dane o sumu zaplatených príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie:

Ak bol daňovníkovi vyplatený predčasný výber podľa osobitného predpisu (§ 19 zákona o DDS), a v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach si uplatnil NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, je povinný zvýšiť základ dane do troch zdaňovacích období od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu bola táto suma vyplatená o sumu zaplatených príspevkov na DDS, o ktorú si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach znížil základ dane (§ 11 ods. 11 ZDP).

Základ dane môže daňovník zvýšiť o uplatnené príspevky na DDS buď jednorazovo v jednom zdaňovacom období, alebo základ dane bude zvyšovať postupne vo viacerých zdaňovacích obdobiach, najneskôr však v lehote ustanovenej v § 11 ods. 11 ZDP.

Poznámka:

Predčasným výberom podľa § 19 zákona o DDS sa rozumie suma zodpovedajúca súčinu aktuálnej hodnoty doplnkovej dôchodkovej jednotky zo dňa predchádzajúceho dňu určenému v žiadosti o vyplatenie predčasného výberu a počtu všetkých doplnkových dôchodkových jednotiek z príspevkov zaplatených účastníkom. Vyplatením predčasného výberu účastnícka zmluva nezaniká.

Zvýšenie základu dane o sumu zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie:

V súlade s § 11 ods. 9 ZDP účinným do 31.12.2019, ak bola daňovníkovi vyplatená suma podľa § 64a ods. 13 a § 123ae písm. b) zákona č. 43/2004 Z. z. a tento daňovník si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach uplatnil NČZD, ktorou je suma preukázateľne zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, je povinný zvýšiť základ dane do troch zdaňovacích období od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu bola táto suma vyplatená, o sumu zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, o ktorú si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach znížil základ dane. Ustanovenie § 11 ods. 9 ZDP v znení účinnom do 31.12.2019 sa použije aj po 31.12.2019 (§ 52zza ods. 2 ZDP).

Poznámka:

Sumou podľa § 64a ods. 13 a § 123ae písm. b) zákona č. 43/2004 Z. z. sa rozumie suma zodpovedajúca súčinu počtu dôchodkových jednotiek, ktoré boli pripísané z dobrovoľných príspevkov a aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky ku dňu, ktorý predchádza dňu prevodu, osobe, na ktorej meno bol vedený osobný dôchodkový účet, na ktorom boli tieto dôchodkové jednotky evidované, a ak to nie je možné, osobe, ktorá preukáže, že má na tieto finančné prostriedky nárok.

5.2 Uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane v prípade úmrtia daňovníka

V zmysle § 49 ods. 4 ZDP, ak daňovník zomrie, daňové priznanie za príslušnú časť roka je povinný podať dedič. Ak je dedičov viac, podáva daňové priznanie ten, ktorému to vyplynie z dohody dedičov. Ak sa nedohodnú, ktorý

z nich priznanie podá, určí ho správca dane. Ak je dedičom Slovenská republika, daňové priznanie sa nepodáva. Daňové priznanie sa podáva do troch mesiacov po smrti daňovníka, pričom správca dane môže túto lehotu na žiadosť dediča predĺžiť, ak dedič podá žiadosť najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie takéhoto daňového priznania.

V zmysle § 49 ods. 5 ZDP, ak daňovník pred svojím úmrtím mal povinnosť podať daňové priznanie za predchádzajúce zdaňovacie obdobie a daň nebola vyrubená, je dedič, s výnimkou Slovenskej republiky, povinný podať daňové priznanie namiesto zomretého daňovníka do troch mesiacov po úmrtí daňovníka. Správca dane môže túto lehotu zo závažných dôvodov na žiadosť dediča predĺžiť, ak žiadosť dedič podá najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie takéhoto daňového priznania.

Dedič v daňovom priznaní podanom za zomrelého daňovníka za ustanovených podmienok uplatní aj NČZD uvedené v § 11 ZDP.

Priklad č. 16

Zamestnanec, ktorý nie je poberateľom dôchodku uvedeného v § 11 ods. 6 ZDP, počas roka 2025 poberá zdaniteľné príjmy len zo závislej činnosti od jedného zamestnávateľa. Zamestnávateľ tomuto zamestnancovi zráža zo mzdy príspevky na DDS. Dňa 26.08.2025 zamestnanec zomrie a daňové priznanie za príslušnú časť roka za zomrelého zamestnanca, t. j. do 26.11.2025 podá dedič (§ 49 ods. 4 ZDP), ktorým je manželka zamestnanca. Ktoré z uvedených NČZD môže manželka uplatniť za zomrelého zamestnanca, ak bude po celý rok 2025 zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie a poberať dávku v hmotnej núdzi?

Manželka v daňovom priznaní, ktoré podá za zomrelého manžela v lehote do 26.11.2025, zníži základ dane (čiastkový základ dane) o sumy:

- NČZD na daňovníka v plnej sume, pokiaľ zomrelý manžel splňal podmienky ustanovené v § 11 ods. 2 písm. a) alebo b) ZDP,
- NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP na príspevky na DDS zrazené zamestnávateľom do dňa smrti manžela maximálne do výšky 180 €.

Pri podaní daňového priznania za zomrelého zamestnanca, za predpokladu splnenia zákonných podmienok, je možné uplatniť (znižiť) základ dane zomrelého zamestnanca) o NČZD na manželku, avšak nie v daňovom priznaní podanom v lehote do 26.11.2025. Jednou z podmienok na uplatnenie tejto NČZD je podmienka výšky vlastného príjmu manželky za celé zdaňovacie obdobie, ktorú možno jednoznačne určiť až k 31.12.2025, pričom do vlastných príjmov manželky je potrebné započítať aj dávku v hmotnej núdzi. Vzhľadom na uvedené, túto NČZD bude možné uplatniť až po skončení zdaňovacieho obdobia, napr. podaním dodatočného daňového priznania.

5.3 Uplatnenie nezdanieľných častí základu dane v prípade vykázania viacerých čiastkových základov dane

V súlade s § 11 ods. 12 ZDP, ak má daňovník súčet čiastkových základov dane z príjmov podľa § 5 ZDP a § 6 ods. 1 a 2 ZDP, zníži si najskôr čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP o NČZD uvedené v § 11 ods. 2, 3 a 8 ZDP. Čiastkový základ dane z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP si zníži len o NČZD uvedené v § 11 ods. 2, 3, 8 a 12 ZDP prevyšujúce čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP.

Priklad č. 17

Daňovník v daňovom priznaní podanom za zdaňovacie obdobie 2024 vykázal čiastkový základ dane z príjmov podľa:

- § 5 ZDP v sume 3 000 €,
- § 6 ods. 1 ZDP v sume 1 000 €,
- § 6 ods. 3 ZDP v sume 8 000 €.

Akým spôsobom bude postupovať, ak si chce uplatniť NČZD na daňovníka a NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP na príspevky, ktoré preukázateľne zaplatil vo výške 180 €?

V podanom daňovom priznaní si daňovník najskôr zníži čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP o sumu NČZD na daňovníka a sumu NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP. Vzhľadom na to, že čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP je nižší ako úhrn týchto NČZD, daňovník si čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP zníži len

o pomernú časť súm týchto NČZD. Následne si daňovník zníži čiastkový základ dane z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP o zostávajúcu časť úhrnu súm týchto NČZD, maximálne však do výšky čiastkového základu dane z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP. Vzhľadom na nízky čiastkový základ dane z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP, si daňovník nemôže uplatniť sumy týchto NČZD v maximálnej možnej výške. O sumy NČZD podľa § 11 ZDP nemožno znížiť čiastkový základ dane zistený z iných príjmov ako sú príjmy podľa § 5 alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP alebo súčet čiastkových základov dane z týchto príjmov.

Vypracoval: Odbor daňovej metodiky FR SR
Január 2025